

سیاست‌های راهبردی انرژی چین

(در راستای بهره‌گیری از فرصت‌ها)

شهلا خالقی

سرشناسه	خالقی، شهلا، ۱۳۳۷ -
عنوان و نام پدیدآور	سیاست‌های راهبردی انرژی چین (در راستای بهره‌گیری از فرصت‌ها) / شهلا خالقی.
مشخصات نشر	تهران: هزاره سوم اندیشه: موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	۱۲۴ ص: مصور (رنگی)، جدول، نمودار.
شابک	۶۰۰۰۰ ریال: 978-964-8088-79-3
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۲۳.
موضوع	سیاست انرژی -- چین
موضوع	چین -- سیاست اقتصادی
شناسه افزوده	موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی
رده‌بندی کنگره	۱۵۵۹.۰۲ : ۱۳۹۱ خ ۹ چ /
رده‌بندی دیویی	۲۱۳/۷۹ :
شماره کتابشناسی ملی	۲/۵۰۷۱۴ :

انتشارات هزاره سوم (ژنره)

تهران: صندوق پستی ۱۵۱۱-۱۳۱۴۵ انتشارات هزاره سوم اندیشه

تلفن و نمابر: ۶۶۰۳۷۶۴۸ تلفن همراه: ۰۹۱۱۷۱۲۳۹۲۴

آدرس الکترونیکی: hsapub@gmail.com

سیاست‌های راهبردی انرژی چین

(در راستای بهره‌گیری از فرصت‌ها)

شهلا خالقی

- ویرایش: هزاره سوم اندیشه، محمدابراهیم امینیان • صفحه‌آرایی: هزاره سوم اندیشه
- طراحی جلد: سعید پرور • چاپ: دالاهو • لیتوگرافی: ندا • صحافی: نوین
- نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۲ • تعداد: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۸۸-۷۹-۳

ناشر: هزاره سوم اندیشه

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۱۱	پیش‌گفتار
۱۳	فصل ۱: اقتصاد چین
۱۹	فصل ۲: ساختار سازمانی بخش انرژی چین
۲۵	فصل ۳: سیاست انرژی چین
۳۵	فصل ۴: راهبرد برون‌مرزی چین در بخش انرژی
۳۶	۱-۴. سرمایه‌گذاری چین در خارج از کشور
۵۳	فصل ۵: بازار انرژی چین
۵۸	۱-۵. نفت خام
۶۹	۲-۵. گاز طبیعی
۷۳	۱-۲-۵. مبادلات تجاری گاز چین
۸۱	۳-۵. زغال سنگ
۸۵	۴-۵. برق
۸۷	۱-۴-۵. انرژی برق‌آبی و انرژی‌های تجدیدپذیر
۸۸	۵-۵. انرژی هسته‌ای
۹۱	فصل ۶: پیش‌بینی تقاضا، تولید، و تجارت انرژی چین و جهان
	۱-۶. پیش‌بینی تقاضا، تولید، و تجارت انرژی در جهان و چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»
۹۲	

- ۶-۲. پیش‌بینی تقاضای انرژی اولیه بر اساس سناریوی «سیاست‌های جاری»..... ۱۰۵
- ۶-۳. پیش‌بینی تقاضای انرژی اولیه بر اساس سناریوی «سیاست‌های ۴۵۰»..... ۱۰۹
- فصل ۷: جمع‌بندی و توصیه‌های سیاستی..... ۱۱۷
- منابع..... ۱۲۳

فهرست جدول‌ها و شکل‌ها

فهرست جدول‌ها

- جدول ۱: راهبرد برون‌مرزی چین در بخش انرژی..... ۳۷
- جدول ۲: رده‌بندی شرکت‌های ملی نفت چین در سال ۲۰۰۹..... ۳۷
- جدول ۳: سرمایه‌گذاری‌های برون‌مرزی چین از سال ۲۰۰۲..... ۴۰
- جدول ۴: وام‌های بلندمدت چین در بخش نفت و گاز از سال ۲۰۰۹..... ۴۵
- جدول ۵: قراردادهای آتی سرمایه‌گذاری چین در خاورمیانه از سال ۲۰۰۸..... ۴۸
- جدول ۶: برنامه‌ی بهبود فناوری پالایشگاه‌های موجود و احداث پالایشگاه‌های نفتی جدید در چین..... ۶۸
- جدول ۷: قراردادهای بلندمدت LNG چین..... ۷۵
- جدول ۸: تأسیسات دریافت‌کننده‌ی LNG موجود و برنامه‌ریزی شده‌ی چین..... ۷۶
- جدول ۹: قیمت CO₂ بر اساس سناریوهای مختلف..... ۹۳
- جدول ۱۰: پیش‌بینی تقاضای انرژی اولیه‌ی جهان بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»..... ۹۳
- جدول ۱۱: پیش‌بینی تقاضای انرژی اولیه‌ی چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»..... ۹۶
- جدول ۱۲: تراز تقاضا و تولید نفت چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»..... ۹۹
- جدول ۱۳: سرمایه‌گذاری مورد نیاز در بخش نفت چین طی دوره‌ی ۲۰۳۵-۲۰۱۰ بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»..... ۱۰۰
- جدول ۱۴: تراز تقاضا و تولید گاز چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»..... ۱۰۱
- جدول ۱۵: سرمایه‌گذاری مورد نیاز در بخش گاز چین طی دوره‌ی ۲۰۳۵-۲۰۱۰ بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»..... ۱۰۲
- جدول ۱۶: تراز تقاضا و تولید زغال‌سنگ چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»..... ۱۰۲

- جدول ۱۷: روند تولید برق چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»..... ۱۰۳
- جدول ۱۸: روند ظرفیت تولید برق چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»..... ۱۰۴
- جدول ۱۹: ظرفیت‌سازی و سرمایه‌گذاری مورد نیاز در بخش برق چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»..... ۱۰۵
- جدول ۲۰: پیش‌بینی تقاضای انرژی اولیه‌ی جهان بر اساس سناریوی «سیاست‌های جاری»..... ۱۰۵
- جدول ۲۱: پیش‌بینی تقاضای انرژی اولیه‌ی چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جاری»..... ۱۰۸
- جدول ۲۲: پیش‌بینی تقاضای انرژی اولیه‌ی جهان بر اساس سناریوی «سیاست‌های ۴۵۰»..... ۱۱۱
- جدول ۲۳: پیش‌بینی تقاضای انرژی اولیه‌ی چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های ۴۵۰»..... ۱۱۴

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱: جغرافیای کشور چین..... ۱۴
- شکل ۲: روند تغییر جمعیت چین طی دو دهه‌ی اخیر (۲۰۰۹-۱۹۸۹)..... ۱۴
- شکل ۳: روند و ترکیب جمعیت چین طی دهه‌های آینده (۲۰۴۰-۲۰۱۰)..... ۱۵
- شکل ۴: روند تولید ناخالص داخلی چین طی دهه‌ی ۲۰۰۹-۱۹۹۹..... ۱۶
- شکل ۵: روند تولید ناخالص داخلی سرانه‌ی چین طی دهه‌ی ۲۰۰۹-۱۹۹۹..... ۱۷
- شکل ۶: ساختار بخش انرژی چین تا سال ۱۹۹۷..... ۲۰
- شکل ۷: ساختار نظارتی بخش انرژی چین از سال ۱۹۹۸..... ۲۲
- شکل ۸: روند مصرف انرژی اولیه در جهان، منطقه‌ی آسیا/پاسفیک، و چین..... ۵۴
- شکل ۹: مقایسه‌ی روند شدت انرژی چین با جهان..... ۵۵
- شکل ۱۰: تولید ناخالص داخلی کشورها..... ۵۵
- شکل ۱۱: روند تغییرات «تولید ناخالص داخلی» و «شاخص مصرف انرژی اولیه» چین..... ۵۶
- شکل ۱۲: ترکیب سبد مصرف انرژی اولیه‌ی چین (دوره‌ی ۲۰۰۹-۱۹۹۹)..... ۵۷
- شکل ۱۳: روند مصرف انرژی اولیه‌ی چین به تفکیک نوع انرژی..... ۵۷
- شکل ۱۴: مصرف انرژی اولیه‌ی چین به تفکیک نوع انرژی در سال ۱۹۹۹..... ۵۸
- شکل ۱۵: مصرف انرژی اولیه‌ی چین به تفکیک نوع انرژی در سال ۲۰۰۹..... ۵۹
- شکل ۱۶: موقعیت جغرافیایی میادین عمده‌ی نفتی چین..... ۵۹
- شکل ۱۷: روند تولید نفت خام چین..... ۶۲
- شکل ۱۸: روند مصرف نفت خام چین..... ۶۲
- شکل ۱۹: روند تولید و مصرف نفت خام چین..... ۶۳

شکل ۲۰: واردات نفت خام و فراورده‌های نفتی چین به تفکیک مناطق مختلف در سال ۲۰۰۹	۶۴
شکل ۲۱: شبکه‌ی گاز آسیای مرکزی	۶۵
شکل ۲۲: موقعیت جغرافیایی میادین عمده‌ی گازی چین	۷۰
شکل ۲۳: روند تولید گاز طبیعی چین	۷۲
شکل ۲۴: روند مصرف گاز طبیعی چین	۷۲
شکل ۲۵: روند تولید و مصرف گاز چین	۷۳
شکل ۲۶: واردات LNG چین به تفکیک کشور در سال ۲۰۰۹	۷۴
شکل ۲۷: مسیرهای فعلی و آینده‌ی واردات نفت و گاز چین	۷۹
شکل ۲۸: نقش «تنکهای مالاکا» در مبادلات نفت خام و LNG چین	۸۰
شکل ۲۹: موقعیت جغرافیایی میادین عمده‌ی زغال‌سنگ چین	۸۲
شکل ۳۰: روند تولید زغال‌سنگ چین	۸۳
شکل ۳۱: روند مصرف زغال‌سنگ چین	۸۴
شکل ۳۲: روند تولید برق در چین	۸۵
شکل ۳۳: روند تولید و مصرف انرژی برق آبی چین	۸۷
شکل ۳۴: روند تولید و مصرف انرژی هسته‌ای چین	۸۹
شکل ۳۵: روند تقاضای انرژی اولیه‌ی جهان بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»	۹۴
شکل ۳۶: ترکیب تقاضای انرژی اولیه‌ی جهان به تفکیک نوع انرژی بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید» سال ۲۰۲۰	۹۵
شکل ۳۷: ترکیب تقاضای انرژی اولیه‌ی جهان به تفکیک نوع انرژی بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید» سال ۲۰۳۵	۹۵
شکل ۳۸: بررسی مقایسه‌ای ترکیب سبد انرژی اولیه‌ی جهان و چین در سال ۲۰۳۵ بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»	۹۶
شکل ۳۹: روند تقاضای انرژی اولیه‌ی چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»	۹۷
شکل ۴۰: ترکیب تقاضای انرژی اولیه‌ی چین به تفکیک نوع انرژی بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید» سال ۲۰۲۰	۹۸
شکل ۴۱: ترکیب تقاضای انرژی اولیه‌ی چین به تفکیک نوع انرژی بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید» سال ۲۰۳۵	۹۸
شکل ۴۲: چگونگی تولید و واردات نفت خام چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»	۹۹
شکل ۴۳: چگونگی تولید و واردات گاز طبیعی چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»	۱۰۱

- شکل ۴۴: چگونگی تولید و واردات زغال‌سنگ چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جدید»
 ۱۰۳.....
- شکل ۴۵: روند تقاضای انرژی اولیه‌ی جهان بر اساس سناریوی «سیاست‌های جاری»..... ۱۰۶
- شکل ۴۶: ترکیب تقاضای انرژی اولیه‌ی جهان به تفکیک نوع انرژی بر اساس سناریوی «سیاست‌های جاری» - سال ۲۰۲۰..... ۱۰۷
- شکل ۴۷: ترکیب تقاضای انرژی اولیه‌ی جهان به تفکیک نوع انرژی بر اساس سناریوی «سیاست‌های جاری» - سال ۲۰۲۵..... ۱۰۷
- شکل ۴۸: بررسی مقایسه‌ای ترکیب انرژی اولیه‌ی جهان و چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جاری» - سال ۲۰۲۵..... ۱۰۸
- شکل ۴۹: روند تقاضای انرژی اولیه‌ی چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های جاری»..... ۱۰۹
- شکل ۵۰: ترکیب تقاضای انرژی اولیه‌ی چین به تفکیک نوع انرژی بر اساس سناریوی «سیاست‌های جاری» - سال ۲۰۲۰..... ۱۱۰
- شکل ۵۱: ترکیب تقاضای انرژی اولیه‌ی چین به تفکیک نوع انرژی بر اساس سناریوی «سیاست‌های جاری» - سال ۲۰۲۵..... ۱۱۰
- شکل ۵۲: روند تقاضای انرژی اولیه‌ی جهان بر اساس سناریوی «سیاست‌های ۴۵۰»..... ۱۱۱
- شکل ۵۳: ترکیب تقاضای انرژی اولیه‌ی جهان به تفکیک نوع انرژی بر اساس سناریوی «سیاست‌های ۴۵۰» - سال ۲۰۲۰..... ۱۱۲
- شکل ۵۴: ترکیب تقاضای انرژی اولیه‌ی جهان به تفکیک نوع انرژی بر اساس سناریوی «سیاست‌های ۴۵۰» - سال ۲۰۲۵..... ۱۱۳
- شکل ۵۵: بررسی مقایسه‌ای ترکیب سبد انرژی اولیه‌ی جهان و چین در سال ۲۰۲۵ بر اساس سناریوی «سیاست‌های ۴۵۰»..... ۱۱۳
- شکل ۵۶: روند تقاضای انرژی اولیه‌ی چین بر اساس سناریوی «سیاست‌های ۴۵۰»..... ۱۱۵
- شکل ۵۷: ترکیب تقاضای انرژی اولیه‌ی چین به تفکیک نوع انرژی بر اساس سناریوی «سیاست‌های ۴۵۰» - سال ۲۰۲۰..... ۱۱۵
- شکل ۵۸: ترکیب تقاضای انرژی اولیه‌ی چین به تفکیک نوع انرژی بر اساس سناریوی «سیاست‌های ۴۵۰» - سال ۲۰۲۵..... ۱۱۶

پیش‌گفتار

جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یکی از کشورهای بزرگ صاحب منابع هیدروکربوری در خاورمیانه و جهان، از ویژگی‌های ژئواکونومیک، ژئواستراتژیک، و ژئوپلیتیک خاصی برخوردار است. موقعیت این کشور پهناور در مجاورت کشورهای بزرگ دارای منابع نفت و گاز در شمال و جنوب، مجاورت و سهولت دسترسی آن به کشورها و مناطق بزرگ مصرف‌کننده انرژی و نفت و گاز، زیرساخت‌های گسترده انتقال و توسعه نفت و گاز در داخل کشور، و امکان بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود به‌منظور حضور فعال در بازارهای بین‌المللی انرژی از یک طرف، و ضرورت دسترسی به دانش فنی و سرمایه مورد نیاز به‌منظور توسعه و گسترش طرح‌های بالادستی و پایین‌دستی نفت و گاز، و طرح‌های توسعه‌ای سایر بخش‌های انرژی از طرف دیگر، عواملی هستند که به گسترش و تقویت تعاملات منطقه‌ای و بین‌المللی این کشور در راستای بهره‌گیری از فرصت‌های اقتصادی، بازار و سرمایه‌گذاری تأکید می‌کنند. در این راستا، شناخت کشورهای دارای سرمایه و فناوری، و کشورهای عمده مصرف‌کننده انرژی، از جنبه‌های مختلف اقتصادی، بازار انرژی، سیاست‌های انرژی، و ساختار بخش انرژی، از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. این امر موجب تسهیل فرایند حرکت توسعه‌ای دوجانبه یا چندجانبه‌ی کشورها در کلیه بخش‌های اقتصاد، به‌ویژه بخش انرژی، می‌گردد.

این کتاب با هدف آشنایی هر چه بیشتر مدیران و کارشناسان محترم بخش انرژی چین با ویژگی‌های خاص بازار، سیاست‌ها و ساختار بخش انرژی، و در راستای شناخت و بهره‌گیری از فرصت‌ها، تدوین شده است.

در تدوین این کتاب از کلیه‌ی گزارشات و مقالات منتشر شده توسط مؤسسات و نویسندگان معتبر استفاده شده است. تحلیل‌های ارائه شده در این کتاب (به‌ویژه در فصل ۷) با بهره‌گیری از این اطلاعات و مستندات و تفکرات کارشناسی انجام پذیرفته است.

در خاتمه، از جناب آقای سید حسین ایران‌منش، ریاست محترم مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی، که با چاپ این کتاب موافقت نموده‌اند؛ جناب آقای مهران امیرمعینی، که داوری کتاب را برعهده داشته و اینجانب را از راهنمایی‌های دلسوزانه‌ی خویش بهره‌مند ساخته‌اند؛ جناب آقای هادی ابراهیم فتح‌آبادی، که در تهیه و محاسبه شاخص‌های انرژی همکاری داشته‌اند؛ جناب آقای فرهاد محمدی، که از معرفی منابع اطلاعاتی معتبر اینجانب را محروم نساخته‌اند؛ و سرکار خانم فریبا صفوی، که در تهیه و تنظیم گزارش سهم بسزایی داشته‌اند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایم.

شهلا خالقی

مدیریت برنامه‌ریزی تلفیقی

شرکت ملی نفت ایران